

Escola Universitaria de Enfermaría Meixoeiro

Grao en Enfermaría

Materias

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V52G140V01301	Enfermaría clínica III	1c	6
V52G140V01302	Enfermaría materno-infantil	1c	9
V52G140V01303	Prácticas clínicas II	1c	15
V52G140V01304	Enfermaría xeriátrica e coidados paliativos	2c	6
V52G140V01305	Enfermaría en saúde mental	2c	6
V52G140V01306	Prácticas clínicas III	2c	18

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería clínica III				
Materia	Enfermería clínica III			
Código	V52G140V01301			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Martínez Suárez, Mónica			
Profesorado	González Formoso, Clara Martínez Suárez, Mónica			
Correo-e	monica.martinez.suarez@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Comprende o estudo de diferentes problemas de saúde que requiren da intervención de enfermmería para a súa resolución. Para iso, necesítase un coñecemento dos trastornos fisiopatolóxicos, métodos diagnósticos, medidas de prevención e tratamento e intervención de enfermmería para restablecer o nivel de saúde desde un punto de vista holístico e co maior grao de independencia posible.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermmería, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermaría e as actividades derivadas deles, nas patoloxías estudadas	A1 A2 A3 A4 A5	B7 B8	C28 C29 C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Saber aplicar os coidados necesarios para a atención á persoa paciente crítico.	A1 A2 A3 A4 A5	B7 B8	C29 C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Saber aplicar os procesos de Enfermaría de urxencias e emerxencias	A1 A2 A3 A5	B7	C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Contidos

Tema	
1.- Paciente con alteracións na eliminación *urinaria	- *Fisiopatología do sistema *excretor. Valoración do sistema *urinario. - Enfermidades do *glomérulo. Insuficiencia renal aguda. - Insuficiencia renal crónica - Alteracións da *vejiga e *uréteres: Infeccións. Cálculos. *Vejiga *neuróxena e incontinencia *urinaria. Tumor *vesical.
2.- Paciente con alteracións na regulación *endocrina	- Xeneralidades. - *Hipófisis e *hipotálamo. - *Tiroides: bocio, *hipotiroidismo, *hipertiroidismo, *tiroiditis, cancro de *tiroides, emerxencias en *tiroidología. - *Glándulas *suprarrenales: Síndrome de *Cushing, síndrome de *Addison, tumores *suprarrenales da cortiza, *feocromocitoma. - Hormonas sexuais.
3 e 4.- Atención ao paciente crítico. Enfermaría de urxencias e emerxencias	- Atención ao paciente con problemas respiratorios agudos: Insuficiencia respiratoria. Síndrome de distrés respiratorio do adulto. Tromboembolismo pulmonar agudo. Mecánica pulmonar. Ventilación mecánica invasiva e non invasiva. Monitorización da sedación. - Atención ao paciente por problemas cardiológicos agudos: Síndrome coronario agudo. Complicacións mecánicas do infarto de miocardio. Edema agudo de pulmón. Shock cardiogénico. Taponamento cardíaco. Parada cardiorespiratoria. - Atención ao paciente con problemas infecciosos agudos: Sepsis. Sepsis severa. Fracaso de órganos. - Atención ao paciente con problemas neurolóxicos agudos: Coma. Hipertensión intracraneal. Status convulsivo. Fibrinolisis no tratamento do accidente vasculocerebral agudo. Monitorización do coma. - Técnicas de depuración extrarrenal. - Atención ao paciente politraumatizado. - Técnicas e monitorizacións do paciente crítico.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	42	86	128

Obradoiro	8	10	18
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Obradoiro	Realizánsese actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades *manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou *grupales que desenvolven os estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Resolución de dúbidas dos alumnos y remitir as referencias bibliográficas correspondentes.
Obradoiro	Resolución de dúbidas dos alumnos y remitir as referencias bibliográficas correspondentes.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Lección maxistral	Asistencia a clase	10	A1	B7	C28	D1
			A2	B8	C29	D2
			A3		C30	D3
			A4		C31	D4
			A5		C32	D5
					C33	D6
						D7
						D8
						D9
						D10
						D11
Obradoiro	Asistencia e actitude durante os talleres.	10	A1	B7	C28	D1
			A2	B8	C29	D2
			A3		C30	D3
			A4		C31	D4
			A5		C32	D5
					C33	D6
						D7
						D8
						D9
						D10
						D11
Exame de preguntas obxectivas	Exame 1: Probas para a avaliación das competencias que consistirán en varias preguntas con respostas alternativas e o alumno seleccionará entre un numero limitado de respostas, no caso das preguntas tipo test.	40	A1	B7	C28	D1
			A2	B8	C29	D2
			A3		C30	D3
			A4		C31	D4
			A5		C32	D5
					C33	D6
						D7
						D8
						D9
						D10
						D11
Exame de preguntas obxectivas	Exame 2: Probas para a avaliación das competencias que consistirán en varias preguntas con respostas alternativas e o alumno seleccionará entre un numero limitado de respostas, no caso das preguntas tipo test.	40	A1	B7	C28	D1
			A2	B8	C29	D2
			A3		C30	D3
			A4		C31	D4
			A5		C32	D5
					C33	D6
						D7
						D8
						D9
						D10
						D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

É imprescindible superar as probas tipo test e verdadeiro/falso para poder ser avaliado.

Avaliación NON CONTÍNUA/GLOBAL. Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitálo explicitamente, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o primer día do comezo do curso. Realizará un EXAME ACCESORIO que, SUMADO ÓS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %.

Na segunda convocatoria, o alumno deberá superar as probas tipo test e preguntas verdadeiro/falso que se correspondan coas materias inicialmente non superadas. As preguntas de verdadeiro ou falso, a puntuación e 1 punto positivo se é correcta, e 1 punto negativo se é incorrecta. As preguntas de tipo test puntúan un punto se é correcta, por cada resposta incorrecta, descóntanse -0.33 puntos.

Haberá 10 preguntas de tipo verdadeiro /falso, e 90 preguntas tipo test. As preguntas tipo test deberá señalarse A MÁIS CORRECTA. As preguntas referentes aos talleres estarán incluídas na avaliación final, na cal aparecerán casos clínicos escenificados por resolver.

Más información de como lleva a cabo la cualificación de la materia, del contenido del examen, de los tipos de preguntas y de la ponderación en la plataforma MOOVI.

A información relativa a data do examen, hora e lugar se atopa na seguinte dirección web:
<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Marisol Bravo y Cols, **Manual de Cardiología para Personal de Enfermería**, 1ª,

Harrison, **Principios de Medicina Interna**, 20ª, Mc Graw Gill, 2018

Bibliografía Complementaria

Farreras, Rozman, **MEDICINA INTERNA**, 18ª, Elsevier, 2016

heather Herdman, **Interrelaciones NANDA NOC NIC**, 11ª, Elsevier, 2019

LeMone, **Enfermería medicoquirúrgica**, 4ª,

Swearingner, **Manual de enfermería Medico-Quirúrgica**, 6ª,

Mosby, **Clasificación de intervenciones de enfermería**, 5ª,

Smith S; Duell M, **Técnicas de enfermería clínica. De las técnicas básicas a las avanzadas**, 7ª,

Jamieson W, **Procedimientos de enfermería clínica**, 5ª,

Quesada S; Rabadal LL., **Actualización en el manejo del trauma grave**, 2ª,

Paul L. Marino, **El libro de la UCI**, 2ª,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Prácticas clínicas III/V52G140V01306

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Enfermaría clínica I/V52G140V01204

Enfermaría clínica II/V52G140V01205

Enfermaría comunitaria II/V52G140V01206

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Introducción á enfermaría clínica/V52G140V01201

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería materno-infantil				
Materia	Enfermería materno-infantil			
Código	V52G140V01302			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Estévez Villar, Concepción			
Profesorado	Amorín Pedrosa, Carmen Estévez Villar, Concepción			
Correo-e	Concepcion.Estevez.Villar2@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición xeral	Segundo a OMS: A expresión materno-infantil abarca a prestación de servizos sanitarios de promoción, curación e rehabilitación para nais e nenos. Por conseguinte, comprende os sectores da saúde da nai, a planificación da familia, a saúde do neno, a hixiene escolar, a adolescencia e os aspectos sanitarios do coidado dos nenos en determinadas institucións". A materia consta de dous bloques temáticos diferenciados e á vez interrelacionados entre si. O bloque de Enfermería Maternal aborda como proceso mais importante o da maternidade e os seus coidados, e o de Enfermería Infantil no que se aborda o coidado do neno/a en as diferentes etapas do crecemento e desenvolvemento.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
C34	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo, no clímax e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os coidados necesarios en cada etapa
C35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións

C36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento
C37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse
C38	Aplicar as técnicas que integran o coidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus coidadores
C39	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento
C40	Ser capaz de proporcionar formación e información para a saúde aos pais ou coidadores primarios
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de planificar coidados de enfermaría nas distintas etapas da vida da muller, dentro do contexto familiar e comunitario, para lograr un estado de saúde óptimo ou recuperar a saúde, baseando a toma de decisións en datos obxectivos, feitos científicos e evidencia clínicas	A1	B1	C34	D1
	A2	B2		D2
	A3	B4		D3
	A4	B5		D4
	A5	B7		D5
		B8		D6
		B9		D7
		B10		D8
		B11		D9
		B12		D10
				D11
Saber describir os cambios que se producen no organismo durante a xestación, parto e puerperio	A1	B5	C34	D1
	A2	B10	C35	D2
	A3	B11		D3
	A4			D4
	A5			D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Saber describir, as intervencións e actividades adecuadas á prevención e tratamento dos problemas de saúde na infancia e adolescencia, e planificar coidados garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do neno e a súa familia	A1	B1	C36	D1
	A3	B11	C37	D2
	A5	B12	C38	D3
			C39	D4
			C40	D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11

Contidos

Tema	
Tema-1 INTRODUCCIÓN Á ENFERMARÍA PEDIÁTRICA	1.1 Evolución histórica do concepto de infancia e adolescencia. 1.2 Lexislación para a protección da infancia. 1.3 O campo da enfermaría pediátrica. 1.4 Os coidados centrados na familia.*P.A.E na atención do *niñ@ e a súa familia.

Tema-2 *RECIEN NADO SAN.	2.1 Adaptación á vida *extrauterina. Proceso de vinculación. Atención á *diada nai-*hij@. 2.2 Características xerais do *RN. Valoración física, *neurolóxica e sensorial. 2.3 Coidados da recentemente *nacid@ 2.3.1 Necesidades afectivas. 2.3.2 Lactación. 2.3.3 Aspectos da hixiene da recentemente *nacid@. 2.3.4 Coidado do cordón umbilical. 2.3.5 Masaxe Infantil 2.4 *Cribados na recentemente *nacid@.
Tema - 3 DESENVOLVEMENTO E CRECEMENTO DURANTE As DISTINTAS ETAPAS EVOLUTIVAS	3.1 Creceamento e desenvolvemento da/o *lactante, nena/o e adolescente: neurobiopsicosociales. Coidados enfermeros. 3.1.2 Aproximación aos trastornos do espectro autista. Coidados enfermeros. 3.3 Sexualidade na infancia e adolescencia.
Tema- 4 O *NIÑ@ HOSPITALIZADO	4.1 A unidade pediátrica. Marco normativo. 4.2 Entrevista de enfermaría. 4.3 Significados do ingreso hospitalario para as/vos *niñ@s e adolescentes e as súas familias. 4.3.1 *Afrontamiento da tensión. 4.3.2 Intervencións de enfermaría para unha integración en positivo da experiencia. Atencións á diversidade. 4.4 Xestión da dor :valoración e coidados de enfermaría. Preparación da *niñ@ e familia ante a realización de procedementos. 4.5 Particularidades da preparación e *admón de fármacos en pediatría (Seminario)
Tema- 5 O *RECIEN NADO *PRETÉRMINO E DE BAIXO PESO	5.1 Evolución histórica na atención ás/vos bebés prematuras/os. 5.2 Factores relacionados co nacemento das/os recentemente *nacid@s. 5.3 Características *fisiolóxicas da/o bebé prematura/ou. 5.4 Coidados Centrados no Desenvolvemento . *NIDCAP. 5.5 Patoloxías máis frecuentes na/o bebé prematura/ou
Tema- 6 PROBLEMAS DE SAÚDE MAIS FRECUENTES NA INFANCIA	6.1 Características do sistema *inmunolóxico na infancia e adolescencia. Definición de conceptos de *microbiota e *neuropsicoimunoloxía. 6.2 *Sintomatoloxía máis frecuente na infancia e adolescencia: coidados de enfermaría. 6.3 Patoloxías máis frecuentes na infancia e adolescencia: coidados de enfermaría. 6.4 A saúde mental na infancia e adolescencia. 6.5 Infancia/Adolescencia e novas tecnoloxías.
Tema 1 *REPRODUCCION HUMANA	1.1. Anatomía e *Fisioloxía do aparello reprodutor feminino 1.2 *Gametogénesis, fecundación e implantación
Tema 2 CONTROL DA NATALIDADE	2.1 Planificación familiar 2.2 *Contracepción
Tema 3 EMBARAZO	3.1 Desenvolvemento *prenatal humano 3.2 Descrición do embarazo 3.3 Sexualidade no embarazo
Tema 4 EMBARAZO DE ALTO RISCO	4.1 Avaliación do risco materno e *fetal 4.2 Factores que inciden no *desarrollo da xestación 4.3 Asesoramento xenético
Tema 5 PROBLEMAS DE SAÚDE NO EMBARAZO	5.1 Diabetes *gestacional 5.2 *Hipertensión no embarazo. 5.3 Hemorrxias durante o embarazo 5.4 Infeccións no embarazo 5.5 Saúde mental no embarazo
Tema 6 PARTO *PUERPERIO E COIDADO *PRENATAL	6.1Traballo de parto 6.2 Coidados de Enfermaría durante o parto 6.3 O alivio da dor. 6.4 Parto *distócico 6.5 Parto *operatorio e instrumental 6.6 *Puerperio normal e patolóxico 6.7 *Lactacia materna.
Tema 7 COIDADOS DO RECENTEMENTE NACIDO NA SALA DE PARTOS	7.1 Coidados de enfermaría 7.2 Adaptación á vida *extrauterina. 7.3 Reanimación inmediata do recentemente nacido na sala de partos.

Tema 8 PROBLEMAS DE SAÚDE REPRODUTIVA	8.1 Alteracións do ciclo *menstrual 8.2 Enfermidades infecciosas 8.3 Prevención do cancro de mama e xinecolóxico 8.4 *Esterilidad e infertilidade. 8.5 Duelo *perinatal.
TEMA 9 CARACTERÍSTICAS DA MULLER NAS DIFERENTES ETAPAS DO CICLO VITAL	9.1 Puberdade e *menarquia 9.2 *Climaterio e menopausa 9.3 Programa de Atención á Muller na Comunidade de Galicia 9.4 Perspectiva de xénero no coidado das mulleres: *paternalismo, maternidade científica e violencia *obstétrica.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	32	40
Presentación	5	30	35
Lección maxistral	57	91	148
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminario	Realizaranse 2 por cada unha das áreas , é unha actividade eminentemente participativa. Traballárase en profundidade sobre un tema que permita a ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistras coa adquisición doutras competencias académico-profesionais.
	Os seminarios realizaranse en grupos reducidos.
Presentación	Módulo Materno. Traballos individuais, propostos pola docente.
	Módulo Infantil. Realizarase a presentación de traballo *grupal/individual proposto pola docente.
Lección maxistral	Exposición por parte das profesoras dos contidos teóricos sobre a materia obxecto de estudo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	Personalizada co profesor
Presentación	Personalizada co profesor
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Realización persoal

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Seminario	Preténdese estimular no alumnado a capacidade de pensamento crítico e razoamento reflexivo e a creatividade . Módulo Maternal: Traballárase en profundidade sobre un tema ,ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistras coa adquisición doutras competencias teórico-prácticas.	15	A1	B1	C34	D1
			A2	B2	C35	D2
			A3	B4	C36	D3
			A4	B5	C37	D4
			A5	B7	C38	D5
				B8	C39	D6
				B9	C40	D7
	Módulo Infantil: Preténdese crear un espazo para profundar en temáticas de especial relevancia na etapa *infanto-xuvenil *contemporanea. A participación activa do alumnado será un aspecto central dos seminarios nos que se traballará con recursos teóricos (libros, artigos) audiovisuais (*visionado de películas ,documentais) e presentación de casos prácticos .			B10		D8
				B11		D9
				B12		D10
						D11

Presentación	Preténdese estimular no alumnado a capacidade de pensamento crítico e razoamento reflexivo e a creatividade	10	A1	B1	C34	D1
			A2	B2	C35	D2
			A3	B4	C36	D3
			A4	B5	C37	D4
			A5	B7	C38	D5
				B8	C39	D6
				B9	C40	D7
				B10		D8
				B11		D9
				B12		D10
						D11
Lección maxistral	O profesorado transmitirá o alumnado os coñecementos asentados na evidencia científica actualizada, na revisión da literatura e na experiencia na práctica clínica. A asistencia a un 100% da docencia na aula é considerada como *óptima .	10	A1	B1	C34	D1
			A2	B2	C35	D2
			A3	B4	C36	D3
			A4	B5	C37	D4
			A5	B7	C38	D5
				B8	C39	D6
				B9	C40	D7
				B10		D8
				B11		D9
				B12		D10
						D11
Exame de preguntas obxectivas	Proba Materno. Realizarase examen tipo test e /ou pregunta corta e /ou desenvolvemento. Proba Infantil. Realizarase examen tipo test e /ou pregunta corta e /ou desenvolvemento.	65	A1	B1	C34	D1
			A2	B2	C35	D2
			A3	B4	C36	D3
			A4	B5	C37	D4
			A5	B7	C38	D5
				B8	C39	D6
				B9	C40	D7
				B10		D8
				B11		D9
				B12		D10
						D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modulo Materno: A nota do módulo de Enfermaría Maternal Representa o 50% da nota global da materia de Enfermaría Materno-Infantil. é necesario aprobar as dúas partes de xeito independente.

- **Avaliación continua** do módulo de materno consistirá nas seguintes partes:

1. 2 seminarios : asistencia e participación activa:7,5%
2. Realización de actividades complementarias : 5%
3. Asistencia e participación activa na aula: 5%
4. Exame final : 32,5%
5. **Para superar o exame é necesario obter unha puntuación dun 50% do mesmo.**

- **Avaliación NON CONTÍNUA/GLOBAL.** Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o primer día do comezo do curso. A proba a realizar terá o valor do 100% da nota.

Modulo Infantil: A nota do módulo de Enfermaría Infantil Representa o 50% da nota global da materia de Enfermaría Materno-Infantil. é necesario aprobar as dúas partes de xeito independente.

- **Avaliación CONTINUA** do módulo de materno consistirá nas seguintes partes:

1. 2 seminarios : asistencia e participación activa: 7,5%
2. Realización e ou presentació de traballos : 5%
3. Asistencia e participación activa na aula: 5%
4. Exame final : 32;5%
5. **Para superar o exame é necesario obter unha puntuación dun 50% do mesmo.**

- **Avaliación NON CONTÍNUA/GLOBAL.** Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o primeiro día do comezo do curso. A proba a realizar terá o valor do 100% da nota.
- **Consideración xerais.**

Para superar a materia é necesario obter unha puntuación mínima de 5 puntos entre o exame e os resto de actividades citadas, tendo en conta que o exame é obrigatorio aprobalo para avaliar o resto da materia.

As ausencias puntuais e xustificadas non serán contabilizadas. Ausencias non xustificadas. Ata un máximo de ausencia dun 25%, descontarase 0.3 .

Na segunda convocatoria sistema de avaliación será o mesmo.

A información relativa á data do exame, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

http://direcceuemeioeiro.webs.uvigo.es/*index.*php/é/*component/*k2/*item/116-*indice-docencia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ministerio de Sanidad y Consumo, **Cuidados desde el nacimiento. Recomendaciones basadas en pruebas y buenas prácticas.** Ministerio de Sanidad y Política Social, 2010;http://www.sergas.es/gal/muller/docs/cuidados_desde_el_n,

Bibliografía Complementaria

Consellería de Sanidade da Xunta de Galicia, **Guías Técnicas de Procesos del Programa Galego de Atención Integral á Muller,**

Ball, W. Jane & Binder, C. Ruth, **Enfermería Pediátrica. Asistencia Infantil**, 2ª edición. Pearson,

Ministerio de Sanidad y Consumo, **Estrategia de atención al parto normal en el Sistema Nacional de Salud**.,

FAME, **Iniciativa del parto normal,**

Gloria Seguranyes Guillot, **Enfermería Maternal** , Masson-Salvat,

Carlos González, **Manual práctico de lactancia materna**, ACPAM,

Aguilar Cordero, M.J, **Tratado de Enfermería del niño y del adolescente**, 2ª edición Elsevier Science,

Mary Ann Towle, **Asistencia de enfermería materno-neonatal**, Pearson,

Ana Concheiro Guisán, **Guía de Atención al recién nacido prematuro**, Ergon, 2020

Consellería de Sanidade, **Guía de saúde Infantil**, Xunta de Galicia, 2020

D.W.Winnicott, **Los bebés y sus madres**, Paidós,

D.W.Winnicott, **Conozca a su niño**, Paidós,

Michel Odent, **El bebé es un mamífero**, Ob Stare,

Carmen Pallás, **Antes de tiempo.Nacer muy pequeño.**, Lua, 2006

René A. Spitz., **El primer año de vida del niño**, Fondo de cultura Económica, 2005

Evania Reichert, **Infancia, la edad Sagrada**, La llave., 2011

Ricardo Fandiño y Vanesa Rodríguez, **La lucha sexual de los adolescentes en la hipermodernidad**, U.O.C, 2018

Clara Valverde Gefaell, **Comunicación Terapéutica en enfermería**, Difusión Avances de Enfermería, 2007

Ricardo Fandiño y Vanessa Rodríguez, **Adolescencia :transición o destino**, U.O.C, 2021

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/V52G140V01405

Prácticas clínicas V/V52G140V01406

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Enfermería clínica II/V52G140V01205

Enfermería comunitaria II/V52G140V01206

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Outros comentarios

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas II				
Materia	Prácticas clínicas II			
Código	V52G140V01303			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	15	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Alonso Pérez, María del Mar			
Profesorado	Alonso Pérez, María del Mar			
Correo-e	mar.alonso.perez@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Esta materia profundizara nos coñecementos, habilidades e destrezas necesarias para o manexo das intervencións e actividades relacionadas cos coidados, que se corresponden, en xeral, coas necesidades básicas do ser humano e as posibles alteracións coa atención que presta a enfermmería en determinadas situacións de saúde/enfermidade: - Atención de enfermaría a doentes sometidos a intervención cirúrxica. - Atención de enfermaría as persoas con trastornos da función respiratoria, xénito/urinaria, endocrino/metabólica, dixestiva, cardiovascular, neurolóxica, con trastornos da función músculo/esquelética e con alteracións da función cognitivo/perceptiva.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade

B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer
C44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de proporcionar cuidados o paciente aplicando o proceso de enfermaría establecendo unha actitude empática co paciente e a familia, garantindo o dereito a confidencialidade, dignidade e privacidade.	A1	B1	C4	D1
	A2	B2	C8	D2
	A3	B3	C11	D3
	A4	B6	C17	D4
	A5	B7	C18	D5
		B8	C29	D6
		B11	C31	D7
		B12	C33	D8
		B13	C50	D9
		B14		D10
		B15		D11
		B16		
		B17		
		B18		

Ser capaz de participar nos coidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando una óptima relación interpersonal que garantice a dignidade e a confidencialidade.

A1	B2	C4	D1
A2	B4	C8	D2
A3	B5	C10	D3
A4	B6	C11	D4
A5	B7	C15	D5
	B8	C17	D6
	B9	C18	D7
	B10	C29	D8
	B11	C33	D9
		C42	D10
		C44	D11
		C50	

Contidos

Tema

Rotatorio de prácticas preprofesionales que permitan a aplicación dos conhecimentos teóricos e metodolóxicos na Enfermería na práctica clínica	Unidades médicas, unidades cirúrxicas e/ou unidades médico-cirúrxicas de adultos.
II. Coidados de enfermaría ao paciente con lesión medular.	1. Atención a pacientes que presentan lesións a nivel medular.
III. Rexistro en historia clínica.	1. Instrucións na forma correcta de rexistrar comentarios de enfermaría en formato dixital.
IV. Búsqueda bibliográfica.	1. Bases de datos. 2. Estratexias de búsqueda.
V. Coidados de enfermaría ao paciente portador de traqueostomía.	1. Definición de traqueostomía. 2. Tipos de traqueostomías: percutánea, cirúrxica e laringectomía. 3. Tipos de cánulas. 4. Manexo da cánula. 5. Complicacións máis frecuentes. 6. Manexo das complicacións.
VII. Coidados de enfermaría ao paciente portador de estomas.	1. Tipos de estomas. 2. Manexo e coidados dos dispositivos.
VIII. Violencia de xénero.	1. Prevención. 2. Detección. 3. Actuación.
IX. RCP.	1. RCP avanzada. 2. Atención ao paciente politraumatizado.
X. Atención ao doente sometido a transplante de médula ósea	Atención de enfermaría ao doente sometido a transplante de médula ósea
XI. Manexo de situacións violentas no traballo.	1. Situacións potencialmente violentas. 2. Actuacións fronte situacións potencialmente violentas. 3. Lexislación vixente.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticum, Practicas externas e clínicas	294	0	294
Obradoiro	50	0	50
Foros de discusión	6	0	6
Cartafol/dossier	2	23	25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Prácticum, Practicas externas e clínicas	Realizaranse nas Unidades Asistenciais Médicas e Cirúrxicas en forma de rotatorio clínico independente. Permiten incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación asistencial, razoamento clínico, xestión clínica e xuízo crítico, integrando na práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes da enfermaría, baseados en principios e valores, asociados ás competencias descritas que conforman o título.
Obradoiro	Obradoiros teórico-prácticos, onde o alumnado terá acceso a contidos específicos, necesarios para o mellor desenvolvemento das súas prácticas clínicas: - Manexo de lesionados medulares. - Rexistro en Historia Clínica. - Ostomías. - Búsqueda bibliográfica. - Traqueostomías. - Trasplante hematopoyético. - RCP avanzada, primeiros auxilios e trauma. - Violencia de xénero. - Manexo de situacións violentas no traballo.
Foros de discusión	Durante o transcurso das prácticas, a profesora manterá reunións periódicas comúns co alumnado, para por en común experiencias e aclarar dúbidas, sen detrimento daquelas que se poidan realizar de forma individual, tanto a petición do/da alumno/a ou da propia profesora. Tamén se promoverá a participación nos foros de dúbidas que se creen a tal fin.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	Realizarase in situ, aclarando as dúbidas que o alumnado xenere.
Foros de discusión	Realizaranse durante o percurso das tutorías colectivas e a través da plataforma Moovi. Tamén poderán ter lugar de xeito individual, se o/a alumno/a ou a profesora o consideran oportuno.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A profesora tutora mantense en contacto co alumnado, a través de visitas nas unidades de hospitalización asignadas, así como a través do correo electrónico ou da plataforma Moovi, para indagar acerca de problemas, dúbidas ou conflitos que poidan surxir durante o desenvolvemento das mesmas.
Probas	Descrición
Cartafol/dossier	o/a alumno/a que o desexa, poderá revisar, conxuntamente coa profesora, o contido do seu caderno de prácticas.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Prácticum, Practicas externas e clínicas	60	A1 B1 C4 D1 A2 B2 C8 D2 A3 B3 C10 D3 A4 B4 C11 D4 A5 B5 C15 D5 B6 C17 D6 B7 C18 D7 B8 C29 D8 B9 C31 D9 B10 C33 D10 B11 C42 D11 B12 C44 B13 C50 B14 B15 B16 B17 B18

Obradoiro	Asistencia aos obradoiros teórico-prácticos. A asistencia a estes obradoiros é obrigatoria. A falta de asistencia a ditos talleres, sempre xustificada, reducirá de forma proporcional a puntuación. Para acadar a puntuación máxima neste apartado, é necesario ter acudido á totalidade dos mesmos, en horario completo, e descontaríanse 0.1 puntos (dun total de 2) por cada hora de ausencia aos mesmos. As ausencias non xustificadas conllevarán unha penalización de 0.3 puntos por cada hora de ausencia.	20	A2 B2 C4 D1 A3 B3 C8 D2 A4 B5 C29 D3 B6 C33 D4 B11 D5 B16 D6 B17 D7 D8 D9 D10
Cartafol/dossier	Evalúase a presentación do caderno que entregarán ao finalizar as dúas rotacións. Este caderno constará de: -Un diario reflexivo sobor as prácticas realizadas. - Unha valoración e elaboración dun plan de coidados para un paciente elixido nunha das tres rotacións realizadas. - Un informe de alta de enfermaría realizado para un paciente que estivera ingresados en cada unha das tres unidades polas que rotó o/a alumno/a.	20	A2 B7 C15 D1 A3 B16 D2 A4 D3 D7 D9 D10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Coa finalidade de xustificar a asistencia nas unidades de hospitalización, cada alumno/a deberá utilizar unha folla, habilitada a tal fin, na que firmará a persoa (enfermeira) que o/a acompañara na xornada.

De producirse unha ausencia, por motivo xustifico, aos obradoiros, a profesora porá a disposición do alumnado implicado a posibilidade de recuperar a(s) clase(s) perdida(s), sempre que sexa posible. De non ser así poderá propoñer unha actividade alternativa.

As ausencias poderán ser recuperadas, ben en horario de tarde, en sábados o en días lectivos posteriores á finalización do periodo de prácticas, dentro do periodo lectivo, e nunca imprecando doblaxe de turno (realizar prácticas en horario de mañana e tarde nun mesmo día). Esta recuperación deberá facerse sempre **previo aviso por escrito mediante o correo electrónico** á profesora tutora e ao/a supervisor/a da unidade na que esté realizando as prácticas, e **tendo obtido o permiso da primeira para realizala**.

Para poder superar a materia, é necesario ter acudido a un mínimo do 85% da totalidade das horas programadas en todas as actividades. As ausencias non recuperadas computaránse segundo o establecido na normativa de prácticas clínicas.

Para poder superar as prácticas, é indispensable a entrega da folla de firmas, que é o documento que acredita a cumplimentación das horas requiridas.

Máis información acerca da asignatura (exames, contidos, avaliación...) na plataforma Moovi, dispoñible no seguinte enlace:

<https://moovi.uvigo.gal/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Galarreta Alperete, S; Martín García, C., **ENFERPEDIA. TÉCNICAS Y PROCEDIMIENTOS DE ENFERMERÍA**, 1ª, Editorial Médica, 2019

Lewis, Hagler, Bucher, Heitkemper, Hardin, Kwong and Roterts,, **GUÍA PRÁCTICA DE ENFERMERÍA MÉDICO-QUIRÚRGICA: EVALUACIÓN Y ABORDAJE DE PROBLEMAS CLÍNICOS**, 10ª, Elsevier, 2018

Griffin Perry, A, and Potter, P, **Guía Mosby de Habilidades y Procedimientos en enfermería**, 8ª, Elsevier, 2016

SERGAS, **FEMORA: Procedementos e protocolos de enfermería**, <https://femora.sergas.es/>,

SERGAS, **Guías úlceras fora**, <https://ulcerasfora.sergas.gal/>,

GNEAUPP. Grupo nacional para el estudio y asesoramiento en Úlceras por Presión y Heridas Crónicas, <https://gneaupp.info/>,

Bibliografía Complementaria

NANDA INTERNACIONAL, **DIAGNÓSTICOS ENFERMEROS. DEFINICIONES Y CLASIFICACIÓN 2015-2017**, Elsevier, 2015

Actualización en enfermería, **Listado de diagnósticos NANDA**,

<https://enfermeriaactual.com/listado-de-diagnosticos-nanda/>,

Actualización en enfermería, **Dominios y clases**, <https://enfermeriaactual.com/dominios-y-clases/>,

Mundo enfermero, **NANDA - Gordon. DIAGNÓSTICOS NANDA SEGÚN DOMINIOS Y CLASES EN LA TAXONOMÍA II**, https://mundoenfermero.com/nandanocnic/gnanda_dominio.php,

Mundo enfermero, **NANDA - Virginia Henderson**, https://mundoenfermero.com/nandanocnic/hnanda_dominio.php,

Mundo enfermero, **NOC Objetivos**, <https://mundoenfermero.com/nandanocnic/noc.php>,

Mundo enfermero, **NIC Intervenciones**, <https://mundoenfermero.com/nandanocnic/nic.php>,

Bibliosaude,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermaría clínica III/V52G140V01301

Prácticas clínicas III/V52G140V01306

Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica III/V52G140V01301

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

Enfermaría clínica I/V52G140V01204

Ética e lexislación/V52G140V01202

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería xeriátrica e coidados paliativos**

Materia	Enfermería xeriátrica e coidados paliativos			
Código	V52G140V01304			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Gómez Cantorna, Cristina			
Profesorado	Gómez Cantorna, Cristina			
Correo-e	cristina.gomez.cantorna@uvigo.es			
Web	http://www.uvigo.es			
Descrición xeral	Descrición xeral: o principal atractivo desta materia reside no interese que os coñecementos xenéricos sobre xeriatria, xerontoloxía e coidados paliativos desenvolvidos nesta área teñen para a vida profesional do futuro graduado.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermmería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermmería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermmería
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
C41	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecer e a súa repercusión na saúde
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer
C43	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nas persoas maiores
C52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos pacientes en situación de enfermidade avanzada e/ou terminal

D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber aplicar os aspectos xerais do proceso do envellecemento no seu contexto sociosanitario	A1	B1	C8	D1
	A2	B2	C41	D2
	A3	B3	C42	D3
	A4	B5		D4
	A5	B6		D5
		B7		D6
		B9		D7
		B11		D8
		B14		D9
		B15		D10
		B18		D11
Realizar coidados tendo en conta as modificacións normofuncionais, e psicosociais do envellecemento	A1	B1	C41	D1
	A2	B2	C42	D2
	A3	B3	C43	D3
	A4	B5	C52	D4
	A5	B6		D5
		B7		D6
		B9		D7
		B11		D8
		B14		D9
		B15		D10
		B18		D11

Contidos

Tema	
Tema 1: Envellecemento	1. Introducción ao envellecemento. 2. Saúde e enfermidades 3. Aspectos demográficos e definicións.
Tema 2: Enfermaría xerontolóxica	1. Definicións 2. Enfermaría xerontolóxica 3. Destinatarios da atención xerontolóxica 4. Características do papel da enfermeira xerontolóxica
Tema 3: O contexto socio-sanitario da poboación anciá	1. Plan Xerontolóxico Nacional 2. Plan de acción para persoas maiores 2003-2007 3. Plan marco para a asistencia social e sanitaria en Galicia 2013 4. ESGAEN 2016-2020.
Tema 4: Niveis asistenciais	1. Atención primaria 2. Coidados especializados 2.1. Unidade geriátrica aguda 2.2. Unidade de media estadia 2.3. Hospital do día 2.4. Asistencia xeriátrica na casa 2.5. Unidade de atención e coordinación comunitaria 3. Servizos sociais
Tema 5: Teorías do envellecemento	Tema 5: Teorías do envellecemento
Tema 6: Modificacións morfolóxicas-funcionais e psicolóxicas do envellecemento	1. Modificacións morfofuncionais 2. Modificacións psíquicas 3. Modificacións sociais 4. Sexualidade na vellez

Tema 7: A persoa anciá enferma. Valoración integral	1. Valoración física 2. Valoración funcional 3. Valoración mental 4. Valoración social
Tema 8: O Maior frágil	1. Cuestionarios e escalas para a detección de anciáns fráxiles 2. Asistencia técnica 3. Maltrato de anciáns 4. A dor no maior
Tema 9: Principais síndrome xeriátricas	1. Arteriosclerose 2. Accidente vascular cerebral (ICTUS) 3. A artrose 4. Osteoporose 5. Obesidade 6. Gota 7. Diabetes 8. Anemia 9. Dispepsia 10. Cáncer de colon 11. Estreñimento 12. Diarrea 13. Deshidratación 14. Hipertensión arterial 15. Depresión 16. Demencias 17. Úlceras por presión
Tema 10: Coidados paliativos	Tema 10.1: Introducción, conceptos básicos e organización dos coidados paliativos Tema 10.2: Base para coidados paliativos no maior número Tema 10.3: Comunicación en coidados paliativos Tema 10.4: Apoio psicosocial e fases de adaptación da enfermidade terminal Tema 10.5: Asistencia á familia fronte á morte esperada. O duelo Tema 10.6: Principios do tratamento de síntomas comúns no paciente terminal Tema 10.7: Coidados de enfermaría Tema 10.8: Urxencias en coidados paliativos Tema 10.9: Dor no paciente terminal Tema 10.10: Coidados paliativos pediátricos (CPP)

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	8	16
Lección maxistral	44	86	130
Exame de preguntas obxectivas	1	1	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Seminario: Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Lección maxistral: Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Na clase, nas tutorías ou a través do correo
Seminario	Na clase, nas tutorías ou a través do correo
Probos	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Na clase, nas tutorías ou a través do correo
Exame de preguntas de desenvolvemento	Na clase, nas tutorías ou a través do correo

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	Seminarios: valor máximo de dous puntos, valor na nota final do 20%. No desenvolvemento dos seminarios, o profesor proporá catro traballos relacionados coa temática da materia. Cada traballo ten unha nota de 0,5 puntos, sendo o total dos mesmos 2 puntos de Seminarios e avaliación continua. Estes traballos realizaranse individualmente, e entregaranse nas datas que o profesor solicite para cada un. Avaliaranse: a estrutura, a calidade dos contidos, a capacidade de relacionalo observada nos seminarios, cos contidos teóricos da materia, e a presentación de cada un dos traballos propostos polo profesor. Sanción con -0,2 se o contido da obra non ten sentido. A copia total ou parcial do contido dos traballos, xa sexa de Internet ou de compañeiros, suporá a perda da nota que xeran e será penalizado negativamente. A asistencia aos seminarios é obrigatoria. Penalizarase por cada falta de asistencia a seminarios cun valor de -0.2. Valorarase o cumprimento dos horarios, a asistencia, a participación activa, os coñecementos, as actitudes e aptitudes do alumnado. □Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas de avaliación, suporá unha cualificación de 0 (suspense). No caso de detectar comportamentos fraudulentos durante unha proba presencial, o alumno, logo de ser identificado polo profesorado, deberá abandonar inmediatamente a proba. O profesorado deberá presentar un informe da incidencia ao órgano de dirección do centro.	20	A1 B1 C8 D1 A2 B2 C41 D2 A3 B3 C42 D3 A4 B5 C43 D4 A5 B6 C52 D5 B7 D6 B9 D7 B11 D8 B14 D9 B15 D10 B18 D11
Exame de preguntas obxectivas	Preguntas tipo test 40% da nota final: o exame consta dunha proba de X preguntas de resposta única (A, B, C ou D). Tres preguntas incorrectas anulan unha correcta (cada pregunta incorrecta -0,33). As respostas en branco non puntúan. A resposta que consideres correcta no modelo marcarase cunha X nun bolígrafo azul, non se valorarán o resto de anotacións. Valor máximo de 4 puntos. Para aprobar a materia é necesario ter superado a metade da nota das preguntas Test (2 puntos sobre 4) e a metade da nota xerada polas preguntas curtas (2 puntos sobre 4), un 4 sobre 8 no exame teórico completo. Para aprobar a materia será necesario superar o exame teórico para poder sumar a nota correspondente aos seminarios. A puntuación correspondente a Seminarios sumarase á nota obtida no exame teórico, sendo necesario obter un 5 sobre 10 (Exame máis Seminarios) para superar a materia. □Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas de avaliación, suporá unha cualificación de 0 (suspense). No caso de detectar comportamentos fraudulentos durante unha proba presencial, o alumno, logo de ser identificado polo profesorado, deberá abandonar inmediatamente a proba. O profesorado deberá presentar un informe da incidencia ao órgano de dirección do centro.	40	A1 B1 C8 D1 A2 B2 C41 D2 A3 B3 C42 D3 A4 B5 C43 D4 A5 B6 C52 D5 B7 D6 B9 D7 B11 D8 B14 D9 B15 D10 B18 D11

Exame de preguntas de desenvolvemento	Preguntas curtas 40% da nota final: o exame consta dunha serie de preguntas curtas. Lerás o que se che pida en cada caso e quedarás no espazo previsto para responder a esa pregunta. Corrixirase o que hai no oco estimado para cada pregunta, non se valorarán o resto de anotacións. Valor máximo de 4 puntos. Para aprobar a materia é necesario ter superado a metade da nota das preguntas Test (2 puntos sobre 4) e a metade da nota xerada polas preguntas curtas (2 puntos sobre 4), un 4 sobre 8 no exame teórico completo. Para aprobar a materia será necesario superar o exame teórico para poder sumar a nota correspondente aos seminarios. A puntuación correspondente a Seminarios sumárase á nota obtida no exame teórico, sendo necesario obter un 5 sobre 10 (Exame máis Seminarios) para superar a materia. □Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas de avaliación, suporá unha cualificación de 0 (suspenso). No caso de detectar comportamentos fraudulentos durante unha proba presencial, o alumno, logo de ser identificado polo profesorado, deberá abandonar inmediatamente a proba. O profesorado deberá presentar un informe da incidencia ao órgano de dirección do centro.	40	A1 B1 C8 D1 A2 B2 C41 D2 A3 B3 C42 D3 A4 B5 C43 D4 A5 B6 C52 D5 B7 D6 B9 D7 B11 D8 B14 D9 B15 D10 B18 D11
---------------------------------------	---	----	---

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN GLOBAL:

Para o alumnado que solicite oficialmente a Avaliación Global, realizarase un exame teórico-práctico cuxa avaliación será do 100% na nota final, na data oficial do exame dese curso académico. Para aprobar a materia, o alumnado deberá obter unha nota mínima de 5 sobre 10 no exame teórico-práctico (Aprobar de cada parte do exame por separado, Preguntas Test e Preguntas Curtas).

□Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas de avaliación, suporá unha cualificación de 0 (suspenso). No caso de detectar comportamentos fraudulentos durante unha proba presencial, o alumno, logo de ser identificado polo profesorado, deberá abandonar inmediatamente a proba. O profesorado deberá presentar un informe da incidencia ao órgano de dirección do centro.

Consideracións xerais da avaliación:

1. A asistencia aos seminarios é OBRIGATORIA, en caso de ausencia por causa de forza maior, estará debidamente xustificada. A non asistencia aos seminarios dará lugar á perda da nota xerada polos mesmos.
2. Para aprobar a materia será necesario superar o exame teórico para poder sumar a nota correspondente aos seminarios.
3. Valorarase a actitude do alumno, as achegas de interese, a participación, o traballo en equipo, o comportamento e o respecto cara ao profesor e aos demais compañeiros, así como o cumprimento dos horarios.
4. Cando o alumno non se presente á proba escrita final, considerarase non presentado.
5. Na proba de segunda oportunidade (exames de xullo) manterase a cualificación obtida nos seminarios.
6. Xustificación das faltas: para que unha falta se considere xustificada, deberá presentarse ao profesorado responsable da materia (no prazo máximo dunha semana desde o día da ausencia) documento que acredite debidamente a causa da falta. Cando a ausencia se deba a unha actividade programada (por exemplo, unha cita médica) o alumno deberá avisar á profesora responsable coa suficiente antelación para intentar suplir a ausencia mediante unha sesión alternativa (por exemplo, con outro grupo de seminario).
7. A información relativa á data, hora e lugar do exame pódese consultar na dirección web da Escola de Enfermaría do Meixoeiro.

A avaliación de xullo estará baseada nas seguintes porcentaxes: Exame: 40% Preguntas tipo TEST, 40% Preguntas curtas. Seminarios: 20%

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

GandoyCrego, M.; Mayán Santos, J.M., **Intervención Gerontológica**, Segal, 2002
Gómez-Cantorna, C. y Fernández-Vázquez, A., **Pacientes de la tercera edad y su sexualidad**, Lulú Press, Inc., 2015
Kristen L., **Enfermería geriátrica. Competencias asistenciales**, McGraw Hill., 2008

Gómez M., **Medicina Paliativa en la cultura latina**, Arán., 1999

Mayán Santos, J.M.; Casal Moldes, A.; Cuervo Martínez, P., **Actividad física y ocio para personas mayores**, Segá, 2002

Mayán, J. M., **Gerontología Clínica**, Segá, 2003

Sociedad española de Cuidados Paliativos,

Tabloski P.A., **Enfermería gerontológica**, Pearson, 2010

Bibliografía Complementaria

Antelo Docampo, M.; Antelo Martelo, M.; Fernández Prieto, M.; Gandoy Crego, M.; García Iglesias, E., **Longevidad y salud**, Segá, 2002

Astudillo W, Orbegozo A, Latiegi A, Urdaneta E., **Cuidados Paliativos en Enfermería**, Sociedad Vasca de Cuidados Paliativos, 2003

Centeno C, Gómez M, Nabal M, Pascual A., **Manual de Medicina Paliativa.**, Ediciones Universidad de Navarra, S.A. EUNSA, 2009

Gil, A. et al., **Tratado de nutrición**, Editorial Médica Panamericana, 2010

Gómez Cantorna, Cristina, **Determinantes del estrés laboral asistencial del personal de enfermería, con enfermos gerontológicos terminales. Tesis Doctoral. Facultad de Enfermería. Departamento de Enfermería, Universidad de Sant**, 2013

Thompson, J., **Nutrición.**, Pearson, 2008

Recomendaciones

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Enfermería en saúde mental/V52G140V01305

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Fundamentos de enfermería/V52G140V01107

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Enfermería clínica III/V52G140V01301

Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería en saúde mental				
Materia	Enfermería en saúde mental			
Código	V52G140V01305			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Carrera Alfonso, Nuria			
Profesorado	Carrera Alfonso, Nuria			
Correo-e	nuria.carrera.alfonso@sergas.es			
Web	http://direccueumeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O traballo da enfermaría é un dos eixos principais para axudar a conseguir o benestar do individuo, familia e comunidade. A materia de Enfermería en Saúde Mental proporciona coñecementos, mellora actitudes e proporciona habilidades para dar coidados en todos os niveis asistenciais: prevención da saúde mental, protección, procesos *rehabilitadores e loita contra a *estigmatización da sociedade ante as persoas con trastornos mentais e familia. O perfil competencial determina que o profesional de enfermaría estará capacitado para identificar alteracións de saúde mental, problemas emocionais / afectivos do comportamento humano e dar resposta con coidados idóneos utilizando a relación terapéutica de axuda como instrumento básico.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade

B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar o estudiantado na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta violencia
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde
C51	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando coidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber a *clasificación e *clínica dos trastornos mentais e os coidados de enfermaría asociados aos mesmos	A1	B1	C10	D1
	A2	B2	C12	D2
	A3	B3	C14	D3
	A4	B4	C22	D4
	A5	B5	C23	D5
		B6	C24	D6
		B7	C25	D7
		B8	C26	D8
		B9	C31	D9
		B10	C32	D10
		B11	C51	D11
		B12		
		B13		
		B14		
		B15		
		B16		
		B17		

Contidos

Tema

INTRODUCCIÓN Á SAÚDE MENTAL

Tema 1. Evolución histórica dos coidados de enfermaría en saúde mental e psiquiatría.
 Tema 2. Concepto saúde mental. Educación para a saúde e programas de prevención
 Tema 3. Modelo comunitario. Recursos comunitarios
 Tema 4. Marco conceptual: teorías e modelos de enfermaría en saúde mental
 Tema 5. Proceso de atención de enfermaría en saúde mental
 Tema 6. Ética e normativa legal

COMUNICACIÓN E RELACIÓN TERAPÉUTICA PSICOPATOLOXÍA

Tema 7. Comunicación e relación intra e interpersoal

Tema 8. Historia clínica.
 Tema 9. Psicopatoloxía básica
 Tema 10. Clasificación en Psiquiatría: Trastornos mentais

TERAPIAS INTERACTIVAS E COIDADOS DE ENFERMARÍA NOS DISTINTOS TRASTORNOS MENTAIS

Tema 11. Coidados de enfermaría nos trastornos de ansiedade. Psicofármacos e psicoterapias
 Tema 12. Coidados de enfermaría en respostas emocionais e trastornos do estado de ánimo. Psicofármacos e psicoterapias
 Tema 13. Coidados de enfermaría en esquizofrenia e trastornos psicóticos. Psicofármacos e psicoterapias. Adherencia terapéutica
 Tema 14. Coidados de enfermaría nos trastornos da personalidade.
 Tema 15. Coidados de enfermaría en alcoholismo e dependencias a sustancias.
 Tema 16. Coidados de enfermaría nos trastornos da conduta alimentaria. Psicoterapias
 Tema 17. Coidados de enfermaría en urxencias psiquiátricas

OUTROS TRASTORNOS MENTAIS

Tema 18. Trastornos mentais Infanto-Xuvenís
 Tema 19. Trastornos do sono
 Tema 20. Trastornos sexuais
 Tema 21. Trastornos mentais na Vellez

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	42	76	118
Seminario	8	20	28
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo ou exercicio a desenvolver polo estudante. Metodoloxía docente que se complementará con resolución de problemas, estudos de caso e debate; onde o alumnado poida integrar de forma activa os contidos teóricos, de xeito autónomo.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas. Metodoloxía que se poderá complementar con resolución de problemas, estudos de caso e debate, así como presentación por parte do alumnado dun tema; onde o alumnado poida integrar de forma activa os contidos teóricos, de xeito autónomo ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Mediante tutorías personalizadas e/ou email e/ou moovi
Lección maxistral	Mediante tutorías personalizadas e/ou email e/ou moovi
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Mediante tutorías personalizadas e/ou email e/ou moovi
Exame de preguntas de desenvolvemento	Mediante tutorías personalizadas e/ou email e/ou moovi

Avaliación

Descrición	Cualificación Resultados de Formación e Aprendizaxe
------------	---

Lección maxistral		10			C12 C51
	- Valorarase durante as clases presenciais a participación, actitude e asistencia (10%)				
Seminario	- Avaliarase a calidade dos traballos, participación e asistencia	20			C10 C12 C24 C32 C51
Exame de preguntas obxectivas	Exame de preguntas obxectivas	30	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9	C10 C12 C14 C22 C23 C24 C25 C26 C31 D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame de preguntas de desenvolvemento	40	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17	C10 C12 C14 C22 C23 C24 C25 C26 C31 C32 C51 D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN CONTINUA

- A avaliación dos contidos teóricos das clases realizarase mediante dúas probas (exámenes) que poderán consistir en preguntas de resposta curta, de desenvolvemento e/ou obxectivas (tipo test).
- A asistencia a os seminarios é OBRIGATORIA. Os alumnos deberán realizar un traballo en grupo e expoñelo. A avaliación do traballo será conxunta para os alumnos do grupo en función da calidade do traballo escrito e exposición do mesmo. Avaliárase tamén a participación e actitude do alumno a longo dos mesmos.
- É condición NECESARIA para aprobar a asignatura acadar un aprobado en cada un dos exames de contidos teóricos
- Gardarase a porcentaxe da nota correspondente aos seminarios, a participación/actitude e asistencia a clase ata a convocatoria de Xullo
- Gardarase tamén o examen aprobado se só se suspende un deles
- Na convocatoria de Xullo as probas de avaliación consistirán , o igual que na convocatoria de Maio-Xunio, en dous exames cás mesmas características que na convocatoria de Maio

AVALIACIÓN GLOBAL

- Os alumnos que opten por esta modalidade de avaliación deberán realizar una proba (examen) que poderá consistir

en preguntas de reposta curta, de desenvolvemento e/ou obxectivas (tipo test)

- Na convocatoria de Xullo a proba consistirá , igual que na convocatoria de Maio, nun examen coas mesmas características.

Evaluación NON CONTÍNUA. Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitálo explicitamente, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o día do comezo do curso. Realizará un EXAME ACCESORIO que, SUMADO ÓS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %.

-A información relativa a la fecha do exame, hora e lugar atópase dispoñible na seguinte dirección web:
<http://direccuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Máis información de como se leva a cabo a cualificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación na plataforma MOOVI.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Stuart GW, Laraia MT, **Enfermería Psiquiátrica: Principios y Práctica**, 8ª Ed. Elsevier,
Vallejo Ruiloba J., **Introducción a la psiquiatría y Psicopatología**, Elsevier Masson 8ª Ed.,
Videbeck SL., **Enfermería Psiquiátrica**, Editorial Lippincott Williams & Wilkins 5ª Ed.,
Bibliosaude, **NNNConsult**, Editorial Elsevier,

Bibliografía Complementaria

Fornés Vives J., **Enfermería de Salud Mental y Psiquiatría. Valoración y cuidados**, Editorial Médica Panamericana,
Bobes J, Bousoño M, y col., **Enfermería Psiquiátrica**, Editorial Doyma,
Butcher, Bulechek GM y col., **Clasificación de Intervenciones de Enfermería**, Editorial Elsevier España 7ª Ed.,
Moorhead S, Swanson E, **Clasificación de resultados de Enfermería**, Editorial Elsevier España 6ª Ed,
NANDA Internacional, **Diagnósticos enfermeros: Definiciones y clasificación 2021-2023**, Editorial Elsevier España,
Galiana Roch JL, **Enfermería Psiquiátrica**, Editorial Elsevier,
Americam Psychiatric Association, **DSM-V Manual diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales**, Ed
Panamericana 5ªEd,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas V/V52G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería xeriátrica e cuidados paliativos/V52G140V01304

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Psicoloxía: Psicoloxía/V52G140V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas III				
Materia	Prácticas clínicas III			
Código	V52G140V01306			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	18	OB	3	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Lojo Vicente, María Victoria			
Profesorado	Barrientos Cancelo, Arturo Díaz Beloso, Rosa María Lojo Vicente, María Victoria			
Correo-e	maria.victoria.lojo.vicente@sergas.es			
Web	http://http://direceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Esta materia está conformada por tres módulos: Módulo de Servicios Centrais, Módulo de Quirófano e módulo de Saúde Mental. Módulo de Servicios Centrais: neste modulo ofrecese o alumnado realizar un periodo de practicas clínicas en servicios específicos nos que poden profundizar no coñecemento e na aplicación de coidados en situacións especiais. No Módulo de Quirófano realizarán as súas rotacions por estes servicios, e no Módulo de Saúde Mental realizarán as súas prácticas nos diversos dispositivos disponibles na área sanitaria.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría

C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os cuidados integrais de enfermaría
C29	Identificar as necesidades de cuidado derivadas dos problemas de saúde
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de cuidados e realizar a súa avaliación
C31	Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
C49	Prestar cuidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia
C50	Individualizar o cuidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grado de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersonal que garantice a dignidade e a confidencialidade	B1	C4	D6
	B2	C8	
	B3	C10	
	B4	C11	
	B6	C15	
	B7	C17	
	B8	C18	
	B9	C29	
	B12	C30	
	B13	C31	
	B14	C33	
	B15	C49	
	B16	C50	
	B17		
	B18		
Ser capaz de proporcionar cuidados a o paciente aplicando o proceso de enfermaría, establecendo una actitude empática co paciente e familia a os que garantizará o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	B1	C4	D1
	B2	C8	D2
	B3	C10	D3
	B4	C11	D4
	B6	C15	D5
	B7	C17	D6
	B8	C18	D7
	B9	C29	D8
	B12	C30	D9
	B13	C31	D10
	B14	C33	D11
	B15	C49	
	B16	C50	
	B17		
	B18		

Contidos

Tema	
Servicios Centrais.	Funcións da Enfermeira nos distintos Servizos e Unidades . Técnicas e cuidados específicos.
Quirófanos da Xerencia de Xestión Integrada de Vigo	Estructura do bloque cirúrxico. Circulación. Equipo cirúrxico. Funcións da Enfermeira.
Saúde mental	Funcións de enfermaría nos distintos dispositivos de saúde mental

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticum, Practicas externas e clínicas	225	0	225
Prácticum, Practicas externas e clínicas	113	0	113
Prácticum, Practicas externas e clínicas	112	0	112

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Prácticas clínicas no Servizo de Quirófano dos distintos hospitais da Área Sanitaria
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Prácticas clínicas nas distintas unidades e consultas de enfermía
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Prácticas Clínicas nos disitntos dipositivos de Saúde mental da Área Sanitaria

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A traves do correo electrónico e nas pertinentes tutorías
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A traves do correo electrónico e nas pertinentes tutorías
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A traves do correo electrónico e nas pertinentes tutorías

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Prácticum, Practicas externas e clínicasQuirofano	50	B1	C4	D1
		B2	C8	D2
		B3	C10	D3
		B4	C11	D4
		B6	C15	D5
		B7	C17	D6
		B8	C18	D7
		B9	C29	D8
		B12	C30	D9
		B13	C31	D10
		B14	C33	D11
		B15	C49	
		B16	C50	
		B17		
		B18		
Prácticum, Practicas externas e clínicasConsultas externas e de enfermía	25	B1	C4	D1
		B2	C8	D2
		B3	C10	D3
		B4	C11	D4
		B6	C15	D5
		B7	C17	D6
		B8	C18	D7
		B9	C29	D8
		B12	C30	D9
		B13	C31	D10
		B14	C33	D11
		B15	C49	
		B16	C50	
		B17		
		B18		

Prácticum, Practicas externas e clínicas	Unidades e dispositivos de saúde mental	25	B1 B2 B3 B4 B6 B7 B8 B9 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B18	C4 C8 C10 C11 C15 C17 C18 C29 C30 C31 C33 C49 C50	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
--	---	----	---	---	--

Outros comentarios sobre a Avaliación

2ª convocatoria: Igual que a 1ª convocatoria, previa recuperación dos periodos prácticos non feitos ou non superados. Para aprobar a materia é necesario que superar os tres módulos.

PRÁCTICAS EN CONSULTAS EXTERNAS E DE ENFERMERÍA: As calificacións deste apartado distribúense da seguinte forma:

- 60% corresponde á valoración da Unidade e o 40% á valoración dos obradoiros.

PRÁCTICAS EN QUIRÓFANO: realizaránse dous períodos de prácticas cuxa valoración suporá o 25 % da nota

PRÁCTICAS EN SAÚDE MENTAL: a valoración da rotación por saúde mental suporá o 25% da nota.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Francisco Borja de la Quintana Gordon, **Compendio de anestesiología para enfermería**, Elsevier,

García García Amparo, **Enfermería de Quirófano**, Ribaderroja,

Jamieson. Whyte. Mc Call, **Procedimientos de Enfermería Clínica**, Elsevier,

Bibliografía Complementaria

NANDA, **Diagnósticos enfermeros Definición y Clasificación**, Elsevier España S.A,

Sandra F. Smith; Duell; Martin, **Técnicas de enfermería clínica. de las técnicas Básicas a las avanzadas**, Pearson,

Index Enfermería Digital,

Enfermería Global digital,

Nursing,

Bibliosaúde,

Fundación Española para la prevención del suicidio,,

Estrategia andaluza contra el estigma en Salud Mental,

Plan Nacional sobre Drogas,

Sociedad Científica Española de estudios sobre alcoholismo y otras toxicomanías,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

Prácticas clínicas IV/V52G140V01405

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Enfermería clínica II/V52G140V01205

Ética e lexislación/V52G140V01202

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Prácticas clínicas II/V52G140V01303